

**SEDMÁ ZPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY O PLNĚNÍ
EVROPSKÉHO ZÁKONÍKU SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ**

za období od 1. července 2008 do 30. června 2009

ODDÍL I.

Seznam právních předpisů:

Část II – Zdravotní péče

- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů

Část III – Dávky v nemoci

- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- zákon č. 189/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o nemocenském pojištění
- zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů (účinnost do 31. 12. 2008)
- vyhláška č. 31/1993 Sb., o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 143/1965 Sb., o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 165/1979 Sb., o nemocenském pojištění některých pracovníků a o poskytování dávek nemocenského pojištění občanům ve zvláštních případech, ve znění pozdějších předpisů

Část IV – Dávky v nezaměstnanosti

- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Část V – Starobní důchod

- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Část VII – Rodinné dávky

- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 207/1995 Sb., kterou se stanoví stupně zdravotního postižení a způsob jejich posuzování pro účely dávek státní sociální podpory, ve znění pozdějších předpisů

Část VIII – Dávky v mateřství

- zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- zákon č. 189/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o nemocenském pojištění

Část IX – Invalidní důchod

- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Část X – Dávky pozůstalých

- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

ODDÍL II.

Aplikace Zákoníku

Čl. 10 Ústavy ČR stanoví, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Článek 2 – přijatá ustanovení

Česká republika přijala povinnosti vyplývající z následujících částí:

Část II	-	Zdravotní péče
Část III	-	Dávky v nemoci
Část IV	-	Dávky v nezaměstnanosti
Část V	-	Starobní důchod
Část VII	-	Rodinné dávky
Část VIII	-	Dávky v mateřství
Část IX	-	Invalidní důchod
Část X	-	Dávky pozůstalých

Článek 6 – Soustavy dobrovolného pojištění

Ve zprávě není brána v úvahu ochrana vyplývající z dobrovolného pojištění.

Části XI – XII

Otázky k článkům 65 až 68 jsou zodpovězeny v rámci příslušné části formuláře.

Obecné poznámky týkající se výpočtů dávek:

V roce 2008 byla průměrná hrubá mzda **kvalifikovaného dělníka 24 757 Kč** a podle výsledků šetření mělo cca 70 % ekonomicky aktivních mzdu nižší než je uvedená částka. Mzda kvalifikovaného dělníka odpovídá mzdě soustružníka kovů – seřizovač a obsluha – podle KZAM-R 72231. V roce 2008 byla průměrná hrubá měsíční mzda **nekvalifikovaného dělníka 17 685 Kč** (podle KZAM-R 93211 – manipulační dělník v průmyslu (ve výrobě)).

Informační systém o průměrném výděлку je výběrové statistické šetření Ministerstva práce a sociálních věcí, které je každoročně zařazováno do programu statistických zjišťování ČSÚ a jako mzdové šetření se čtvrtletní periodicitou monitoruje mzdovou úroveň jednotlivých profesí v České republice podle klasifikace zaměstnání KZAM. U jednotlivých zaměstnanců vybraných ekonomických subjektů se zjišťuje v jednotlivých čtvrtletích průměrný hodinový výdělek, vypočtený pro náhrady mzdy pro pracovní právní účely podle § 351 zákona č. 262/2006, zákoník práce. Šetření umožňuje sledovat i výši a strukturu měsíční hrubé mzdy, která ukazuje průměrnou mzdovou úroveň v období od počátku roku do konce aktuálního kalendářního čtvrtletí.

Vzhledem k tomu, že v ČR sociální dávky nepodléhají dani (s výjimkou částek důchodů přesahujících 288 000 Kč za rok, které jsou zahrnovány do základu daně z příjmu), a neodvádí se z nich pojistné na zdravotní ani sociální pojištění, je možné počítat podíly dávek k čisté mzdě. Čistá mzda kvalifikovaného dělníka se závislou manželkou a dvěma dětmi v roce 2008 činila 22 570 Kč (vypočtená daň z příjmů byla snížena o slevy na dani, a to o částky: 2 070 Kč na poplatníka, 2 * 1 780 Kč na dvě vyživované děti a 2 070 Kč na závislou manželku, která nemá vlastní příjem přesahující 38 040 Kč za rok).

Přídavky na dvě děti ve věku od 6 do 15 let od 1. 1. 2008 činí 1 220 Kč. Rodina daného složení, jejíž příjem ve výši průměrné čisté měsíční mzdy kvalifikovaného dělníka v roce 2008 činí 22 570 Kč, podmínky nároku na přídavek na dítě neplní, protože má rozhodný příjem pro nárok na přídavek na dítě o 10 Kč vyšší, než je stanovená hranice ve výši 2,4 násobku životního minima rodiny. Životní minimum rodiny činí 9 400 Kč (hranice pro nárok je $2,4 * 9 400 = 22 560$ Kč). Avšak ve skutečnosti se posuzuje příjem za předchozí kalendářní rok a v tomto pohledu rodina podmínky nároku na přídavek na dítě plní.

- Míra dávek se neliší mezi regiony (nevyužívá se článek 65 odstavec 8)
- Průměrný meziroční index cenové inflace v roce 2008 byl 106,3 %
- Meziroční index průměrné nominální mzdy v národním hospodářství v roce 2008 představoval 108,4 %

Článek 69 – Právo na odvolání

Beze změny.

Článek 70 – Náklady na dávky

Uvádíme aktualizované údaje:

Celkové příjmy za rok 2008¹

- důchodové pojištění.....310 828 637 tis. Kč
- nemocenské pojištění .....45 836 849 tis. Kč
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.....17 760 310 tis. Kč

Celkové výdaje za rok 2008²

- důchodové pojištění.....304 870 974 tis. Kč
- nemocenské pojištění .....31 881 609 tis. Kč
- na výplatu dávek hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti ..... 7 114 895 tis. Kč

Článek 71

Beze změny

¹ Zdroj: Státní závěrečný účet za kapitolu MPSV ČR za rok 2008

² Zdroj: Státní závěrečný účet za kapitolu MPSV ČR za rok 2008

Článek 74

Celkový počet zaměstnanců v roce 2008: 4 338 385 osob. Zahrneme-li do počtu chráněných osob rovněž osoby samostatně výdělečně činné, pak celkový počet činí 4 541 081 osob.

Celkový počet důchodově pojištěných zaměstnanců (průměr za rok 2008): 4 338 385 osob.

OSVČ důchodově pojištěné (průměr za rok 2008)..... 725 203 osob
z toho nemocensky pojištěné.....202 696 osob.

ODDÍL III.

Beze změny

ODDÍL IV.

Beze změny.

ODDÍL V.

Beze změny

ČÁST II – ZDRAVOTNÍ PÉČE

Článek 7 a 8

Beze změny

Článek 9

A. Česká republika se odvolává na písm. c).

B. Okruh chráněných osob podle znění zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se nezměnil.

C. Aktualizované statistické informace:

A. Počet chráněných osob:	10 364 808 osob (průměrný počet osob za rok 2008)
B. Počet obyvatel:	10 467 542 osob (k 31. 12. 2008)
C. 99 %	

D. Okruh chráněných osob zůstává beze změny.

Článek 10

A. Zákon o veřejném zdravotním pojištění vymezuje zdravotní péči hrazenou z prostředků zdravotního pojištění pozitivně (tzn. péče hrazená) a negativně. Rozsah hrazené zdravotní péče se nezměnil.

B. V České republice není obecně zavedena spoluúčast pacienta nebo jeho živitele na nákladech lékařské péče. Od 1. 1. 2008 však byly zavedeny tzv. **regulační poplatky**. S účinností od 1. dubna 2009 došlo zákonem č. 59/2009 Sb. ke změně některých ustanovení, která upravují systém regulačních poplatků. Uvádíme pouze změny oproti předchozí zprávě.

Regulační poplatek 30 Kč za vydání každého, ze zdravotního pojištění plně nebo částečně hrazeného, léčivého přípravku nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely, předepsaného na receptu, bez ohledu na počet předepsaných balení:

Pokud pojištěnec za vydání léčivého přípravku nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely předepsaného na receptu platí doplatek, je součet doplateků za všechna balení léčivého přípravku nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely jednoho druhu snížen o zaplacený regulační poplatek nebo jeho příslušnou část, a to tak, aby částka zaplacená pojištěncem za doplatek a regulační poplatek činila nejméně 30 Kč.

Rozšíření okruhu osob, za něž se regulační poplatek neplatí, o následující:

- jde-li o pojištěnce umístěné na základě rozhodnutí soudu v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- jde-li o pojištěnce svěřené rozhodnutím soudu do pěstounské péče podle zákona o rodině,

- jde-li o pojištěnce, kterému jsou podle jiného právního předpisu poskytovány pobytové sociální služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem nebo ve zdravotnických zařízeních ústavní péče, pokud u tohoto pojištěnce po úhradě za ubytování a stravu činí stanovený zůstatek ve výši alespoň 15 % jeho příjmu méně než 800 Kč nebo pokud nemá žádný příjem; tuto skutečnost prokazuje pojištěnec potvrzením ne starším než 30 dnů, které je na jeho žádost povinen vydat poskytovatel sociálních služeb

Regulační poplatek ve výši 30 Kč za návštěvu, při které bylo provedeno klinické vyšetření (dále jen "návštěva") u praktického lékaře, praktického lékaře pro děti a dorost, ženského lékaře, nebo za návštěvu, při které bylo provedeno vyšetření u zubního lékaře, za návštěvu u lékaře poskytujícího specializovanou ambulantní zdravotní péči a za návštěvní službu poskytnutou praktickým lékařem a praktickým lékařem pro děti a dorost se nyní nově neplatí také v tomto případě:

- jde-li o děti do dovršení 18 let věku včetně tohoto dne.

Regulační poplatek je příjmem zdravotnického zařízení, které regulační poplatek vybralo. Zdravotnické zařízení je povinno použít vybrané regulační poplatky na úhradu nákladů spojených s provozem zdravotnického zařízení a na jeho modernizaci.

Současně se zavedením regulačních poplatků byly od 1. ledna 2008 zavedeny limity regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely. S účinností od 1. dubna 2009 došlo ke změně. Limit 5 000 Kč, tak jak byl popsán v minulé zprávě, zůstal zachován, ale byl nově zaveden limit 2 500 Kč, který se použije u těchto osob:

- u dětí mladších 18 let; snížený limit se použije i v kalendářním roce, ve kterém dovršily 18. rok věku a
- u pojištěnců starších 65 let; snížený limit se použije i v kalendářním roce, ve kterém dovršili 65. rok věku.

Do limitu se nezapočítávají doplatky na částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely obsahující léčivé látky určené k podpůrné nebo doplňkové léčbě; to neplatí, jde-li o léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely předepsané na recept pojištěncům starším 65 let, včetně dne, ve kterém dovršili 65. rok věku.

C. V případě těhotenství, porodu a jeho následcích není vyžadována spoluúčast na nákladech poskytnuté zdravotní péče. O regulačních poplatcích platí to, co je uvedeno pod písmenem B.

D. beze změny

Článek 11

Beze změny

Článek 12

Beze změny

ČÁST III – DÁVKY V NEMOCI

Článek 13 a 14

Beze změny.

Článek 15

A. Česká republika se odvolává na písm. a).

B. Neaplikuje se.

C. Aktualizované statistické informace:

A. Počet chráněných zaměstnanců:	4 338 385 osob
Počet chráněných osob samostatně výdělečně činných:	202 696 osob
B. Celkový počet zaměstnanců:	4 338 385 osob
C. 100 %	

Článek 16

A. Česká republika se odvolává na ustanovení čl. 65.

Hlava I

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

A. – pravidla pro výpočet dávek při pracovní neschopnosti:

a) **náhrada mzdy**, kterou vyplácí zaměstnancům zaměstnavatelé

1. Náleží za pracovní dny a to pouze za prvních čtrnáct kalendářních dnů pracovní neschopnosti.
2. Rozhodným obdobím pro stanovení průměrného výdělku je předchozí ukončené čtvrtletí.
3. Výše se stanoví z průměrného hodinového výdělku, který se redukuje obdobným způsobem jako vyměřovací základ pro nemocenské.
4. Procentní sazba je stejná jako u nemocenského (60 % redukováného průměrného výdělku).
5. Za první tři pracovní dny náhrada nenáleží (karenční doba), avšak je možné se dohodnout se zaměstnancem nebo v kolektivní smlouvě nebo vnitřním předpisem stanovit, že náhrada bude poskytována i za první 3 dny dočasné pracovní neschopnosti.
6. Denní výše náhrady mzdy od čtvrtého pracovního dne pracovní neschopnosti odpovídá výši nemocenského od 15. do 30. kalendářního dne pracovní neschopnosti (60 % z denního vyměřovacího základu).

b) nemocenské

1. Rozhodným obdobím pro stanovení průměrného výdělku je 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla pracovní neschopnost.
  2. Denní vyměřovací základ: započitatelný příjem dělený počtem kalendářních dnů rozhodného období (některé dny se nezahrnují, aby nedocházelo k neodůvodněnému rozmělnění vyměřovacího základu např. dny poskytování dávek nemocenského pojištění).
  3. Započitatelný příjem: veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období.
  4. Redukce denního vyměřovacího základu: z částky do první redukční hranice se počítá 90 %, z částky mezi první a druhou redukční hranicí se počítá 60 %, mezi druhou a třetí redukční hranicí se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranicí se nepřihlíží.
  5. V roce 2009 je první redukční hranice 786 Kč, druhá redukční hranice 1 178 Kč a třetí redukční hranice je 2 356 Kč.
  6. Denní dávka se stanoví sazbou 60 % z denního vyměřovacího základu pro 15. až 30. den pracovní neschopnosti, sazbou 66 % z denního vyměřovacího základu pro 31. až 60. den pracovní neschopnosti a sazbou 72 % od 61. dne pracovní neschopnosti.
  7. Dávka nemocenského je násobkem denní dávky a počtu kalendářních dnů trvání pracovní neschopnosti.
- B. Pro hodnocení požadované úrovně nemocenské dávky se postupuje podle článku 65 odstavce 6 bod b). V ČR jsou nemocensky povinně zabezpečeni všichni zaměstnanci. Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných je dobrovolné.
- C. V roce 2008 byla průměrná hrubá mzda kvalifikovaného dělníka 24 757 Kč (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha).

Hlava II

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

Náhrada mzdy za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti odpovídá výši nemocenského od 15. dne pracovní neschopnosti, proto pro hodnocení úrovně dávky v nemoci uvádíme jen výpočet nemocenského.

D. – G. **Výpočet podílu pro hodnocení úrovně nemocenského:**

- Používá se hrubá mzda kvalifikovaného dělníka (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha) v roce 2008, tj. 24 757 Kč.
- Hrubá mzda ze zaměstnání: 24 757 Kč, z toho čistá mzda (vypočtená daň z příjmů byla snížena o slevy na dani, a to o částky: 2 070 Kč na poplatníka, 2 * 1 780 Kč na dvě vyživované děti a 2 070 Kč na závislou manželku, která nemá vlastní příjem přesahující 38 040 Kč za rok) činí 22 570 Kč.

- Denní vyměřovací základ pro výpočet nemocenského (DVZ): podíl roční mzdy a počtu dnů v roce: $24\,757 * 12 / 365 = 813,9$ Kč.
- Denní vyměřovací základ se redukuje:
DVZ: $786 * 90 \% + (813,9 - 786) * 60 \% = 725$ Kč.
- Denní dávka nemocenského:
od 4. do 30. dne pracovní neschopnosti činí 60 % DVZ,
 $60 \% z 725 = 435$ Kč.
- **Měsíční výše nemocenského:** $30 * 435 = 13\,050$ Kč.
- Výše **přídavků na 2 děti** ve věku od 6 let do 15 let: $2 * 610$ Kč = 1 220 Kč.
- Nemocenské a přídavky na dvě děti: $13\,050 + 1\,220 = 14\,270$ Kč.
- Čistý příjem a přídavky na děti: $22\,570 + 1\,220 = 23\,790$ Kč.
- **Podíl příjmů po pojistné události (nemocenské a přídavky na dvě děti) a příjmů před pojistnou událostí (čistá mzda a přídavky na dvě děti):** $100 * 14\,270 / 23\,790 = 60,0 \%$.

Mzda v Kč měsíčně		Přídavky na 2 děti v Kč měsíčně	Nemocenské v Kč měsíčně	Podíl nemocenské / mzda v % *)	
hrubá	čistá			hrubá	čistá
24 575	22 570	1 220	13 050	55,3	60,0

*) nemocenské i příjem včetně přídavků na 2 děti

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl příjmů nemocenské dávky k předchozím příjmům pojištěnce 45 %. ČR plní požadovanou úroveň nemocenské dávky k hrubé i k čisté mzdě.

B. Není aplikován.

C. Beze změny.

Článek 17

Beze změny

Článek 18

Beze změny

ČÁST IV – DÁVKY V NEZAMĚŠTNANOSTI

Článek 19

V referenčním období došlo ke změně právní úpravy. Dne 1. 1. 2009 nabyla účinnost novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Článek 20

Uvádíme aktualizované údaje:

Od 1. 1. 2009 náleží podpora v nezaměstnanosti osobě, která získala v rozhodném období (3 roky před zařazením do evidence uchazečů zaměstnání) zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění v délce alespoň 12 měsíců.

Od 1. 1. 2009 nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti také uchazeč o zaměstnání, který v posledních 6 měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu opakovaně sám ukončil vhodné zaměstnání zprostředkované úřadem práce.

Článek 21

A. Česká republika se odvolává na písm. a).

B. Okruh chráněných osob tvoří všechny osoby, které splňují podmínky pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti dle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

C. Aktualizované statistické informace:

A. Počet chráněných zaměstnanců: 4 338 385 osob

B. Celkový počet zaměstnanců: 4 338 385 osob

C. 100 %

Článek 22

A. Česká republika se odvolává na ustanovení článku 65.

Hlava I

A. Uvádíme aktualizované údaje vztahující se k odst. 3 čl. 65

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti (0,58násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti) dosáhla v roce 2009 výše 13 307 Kč měsíčně.

B. Neaplikován

C. Beze změny

Hlava II

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

D. až G.

Průměrný čistý měsíční výdělek kvalifikovaného dělníka se dvěma dětmi a závislou manželkou bez příjmu činil 22 570 Kč.

Výpočet podpory v nezaměstnanosti k 1. 1. 2009:

Výše dávky typického kvalifikovaného dělníka při prvních dvou měsících nezaměstnanosti:

Výše podpory (65 % průměrného předchozího příjmu) <i>/z čisté mzdy/</i>	% z původního výdělku *)
13 307 Kč	59,0 %

*) Aplikuje se maximální výše podpory v nezaměstnanosti.

Výše dávky typického kvalifikovaného dělníka v následujících dvou měsících nezaměstnanosti

Výše podpory (50 % průměrného předchozího příjmu) <i>/z čisté mzdy/</i>	% z původního výdělku
11 285 Kč	50 %

Výše dávky typického kvalifikovaného dělníka po zbývající podpůrčí dobu:

Výše podpory (45 % průměrného předchozího příjmu) <i>/z čisté mzdy/</i>	% z původního výdělku
10 157 Kč	45 %

Průměrná měsíční dávka kvalifikovaného dělníka v průběhu celé podpůrní doby tak činila $2 * 13\,307 + 2 * 11\,285 + 10\,157 = 11\,868$ Kč.

Podíl příjmu po pojistné události (podpora v nezaměstnanosti) a příjmu před pojistnou událostí (čistá mzda) činí $11\,868 / 22\,570 * 100 = 53,0$ %.

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl podpory v nezaměstnanosti k předchozí mzdě pojištěnce 45 %. Požadovanou úroveň ČR plní.

B. Neaplikován.

C. Beze změny

Článek 23

Uvádíme aktualizované údaje:

Od 1. 1. 2009 se ruší jako náhradní doba výkon vojenské základní služby, výkon civilní služby a soustavná příprava na budoucí povolání. Tato změna reaguje na zrušení základní vojenské služby a profesionalizaci armády ČR.

Od 1. 1. 2009 se podpůrní doba zkracuje pro každou ze tří věkových kategorií o jeden měsíc, tzn. pro uchazeče do 50 let věku na 5 měsíců, pro uchazeče nad 50 do 55 let na 8 měsíců a pro uchazeče nad 55 let na 11 měsíců podpůrní doby.

V případech, kdy osoba splní podmínku doby zaměstnání náhradní dobou zaměstnání, je podpora v nezaměstnanosti od 1. 1. 2009 stanovena za první 2 měsíce ve výši 0,15 násobku, za další dva měsíce 0,12 násobku a za zbývající měsíce ve výši 0,11 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství.

Od 1. 1. 2009 činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti první 2 měsíce podpůrní doby 65 %, další 2 měsíce podpůrní doby 50 % a po zbývající podpůrní dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Článek 24

Beze změny.

ČÁST V – STAROBNÍ DŮCHOD

Článek 25 a 26

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

Důchodový věk je stanoven v § 32 zákona č. 155/1995 Sb.. V roce 2009 činí důchodový věk u mužů 62 let, u bezdětných žen 60 let a 8 měsíců, u žen, které vychovaly jedno dítě 59 let a 8 měsíců, u žen, které vychovaly dvě děti 58 let a 8 měsíců, u žen které vychovaly 3 a 4 děti 57 let a 8 měsíců a u žen, které vychovaly 5 a více dětí 56 let a 8 měsíců. Důchodový věk se postupně zvyšuje každý rok o 2 měsíce u mužů a 4 měsíce u žen tak, až dosáhne 63 let pro muže a bezdětné ženy, pro ženy, které vychovaly jedno dítě 62 let, pro ženy, které vychovaly dvě děti 61 let, pro ženy, které vychovaly 3 a 4 děti 60 let a pro ženy, které vychovaly 5 a více dětí 59 let.

Článek 27

- A. Česká republika se odvolává na písm. a).
- B. Okruh chráněných osob zahrnuje i skupiny uvedené pod písm. b). Chráněnými osobami jsou osoby, které jsou nebo byly účastny důchodového pojištění. Účast na důchodovém pojištění je povinná pro všechny osoby ekonomicky činné, a to jak osoby v závislé činnosti, tak osoby samostatně výdělečně činné. Ze zákona jsou bez placení pojistného důchodově pojištěny, a tudíž chráněny, i další skupiny obyvatelstva, např. studenti nebo ženy pečující o dítě ve věku do čtyř let.

C. Aktualizované statistické údaje:

- A. Počet chráněných zaměstnanců: 4 338 385 osob
Počet chráněných OSVČ: 725 203 osob
B. Celkový počet zaměstnanců: 4 338 385 osob
C. 100 %

D. Neaplikuje se

Článek 28

- A. Česká republika se odvolává na čl. 65

Hlava I

Uvádíme aktualizované údaje (k 1. 1. 2009):

A. Důchod se skládá ze dvou složek:

Základní výměra: 2 170 Kč měsíčně.

Procentní výměra: závisí na výši výdělku (vypočítává se z výpočtového základu) a počtu let pojištění. Pro starobní důchod činí 1,5 % výpočtového základu za každý rok pojištění. Výpočtový základ se stanoví podle průměru z indexovaných hrubých výdělků (výdělky se indexují v relaci k růstu průměrných mezd v národním hospodářství) za období zpravidla od roku 1986 do roku předcházejícího vzniku nároku na důchod. Pro stanovení výpočtového základu se tento průměr („osobní vyměřovací základ“) redukuje tak, že z částky mezi první a druhou redukční hranicí se započte jen 30 % a z částky nad druhou redukční hranicí se započte jen 10 %.

V roce 2009 jsou redukční hranice 10 500 Kč a 27 000 Kč (každoročně jsou zvyšovány v závislosti na růstu mezd).

B. Beze změny

C. V roce 2008 byla průměrná hrubá mzda kvalifikovaného dělníka 24 757 Kč (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha).

Hlava III

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

D. – G. Výpočet podílu pro hodnocení výše starobního důchodu:

- Používá se hrubá mzda kvalifikovaného dělníka (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha) v roce 2008, tj. 24 757 Kč.
- **Čistá mzda** pro poplatníka se závislou manželkou činí **20 790 Kč**.
- Osobní vyměřovací základ (24 757 Kč) se redukuje
 $10\,500 + (24\,757 - 10\,500) * 30\% = 14\,778$ Kč.
- Procentní výměra za třicet let pojištění je $30 * 1,5\% * 14\,778 = 6\,651$ Kč.
- **Výše starobního důchodu** je základní výměra a procentní výměra
 $2\,170 + 6\,651 = 8\,821$ Kč.
- **Podíl příjmu** po pojistné události (starobní důchod) a příjmů před pojistnou události (čistá mzda) $100 * 8\,821 / 20\,790 = 42,4\%$.

Mzda v Kč měsíčně		Výše starobního důchodu v Kč měsíčně	Podíl důchod / mzda v %	
hrubá	čistá		hrubá	čistá
24 757	20 790	8 821	35,6	42,6

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl starobního důchodu k předchozí mzdě pojištěnce 40 %. Požadovanou úroveň ČR plní v případě podílu důchodu k čisté mzdě.

Článek 29

Beze změny

Článek 30

Beze změny

ČÁST VII – RODINNÉ DÁVKY

Článek 39 a 40

Uvádíme aktualizované údaje:

Od 1. 1. 2008 se přídavek na dítě poskytuje ve třech různých výších podle věku dítěte. Nárok má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,4.

Článek 41

A. Okruh chráněných osob je vymezen zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Za chráněné skupiny (u přídavku na dítě), jsou považovány nezaopatřené děti. Nárok dítěte není závislý na skutečnosti, zda rodič je či není účastníkem systému důchodového zabezpečení či nemocenského pojištění.

B. Přídavek na dítě byl v roce 2008 poskytnut cca 38 % nezaopatřených dětí.

Článek 42

Česká republika se odvolává na odstavec a).

Částky vyplácené na dítě dle věku dítěte (za měsíc) od 1. 1. 2008:

do 6 let	500 Kč
6 – 15 let	610 Kč
15 – 26 let	700 Kč

Článek 43

Beze změny

Článek 44

Uvádíme aktualizované údaje za rok 2008:

Výdaje na přídavek na dítě v rámci státní sociální podpory	6,2 mld. Kč
Počet nezaopatřených dětí	2 310,6 tis.
Počet nezaopatřených dětí s nárokem na přídavek na dítě.....	887,6 tis.
Hrubá mzda nekvalifikovaného dělníka.....	14 685 Kč

Požadované výdaje na rodinné dávky:

14 685 (hrubá mzda nekvalifikovaného dělníka) * 0,015 (1,5 % mzdy) * 12 (měsíce) *
2 310,6 (tis. dětí) = **6,1 mld. Kč.**

Česká republika plní tento požadavek, když skutečné výdaje na příspěvek na dítě v roce 2008 jsou vyšší, než požaduje Evropský zákoník sociálního zabezpečení.

Článek 45

Beze změny

ČÁST VIII – DÁVKY V MATEŘSTVÍ

Článek 46 a 47

Beze změny

Článek 48

A. Česká republika se odvolává na písm. a).

B. Beze změny

C. Uvádíme aktualizované údaje:

A. Počet chráněných zaměstnanců:	
a) zaměstnanci důchodově pojištění	4 338 385 osob
b) OSVČ nemocensky pojištěné	202 696 osob
B. Celkový počet zaměstnanců	4 338 385 osob
C. 100 %	

Článek 49

Beze změny

Článek 50

A. Česká republika se odkazuje na článek 65.

B.

Hlava I

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

A. Pravidla pro výpočet peněžité pomoci v mateřství

1. Rozhodné období: 12 kalendářních měsíců předcházejících kalendářnímu měsíci, ve kterém zaměstnankyně nastoupila na peněžitou pomoc v mateřství.
2. Denní vyměřovací základ (DVZ): započitatelný příjem dělený počtem kalendářních dnů rozhodného období (některé dny se nezahrnují, aby nedocházelo k neodůvodněnému rozmělnění vyměřovacího základu např. dny poskytování dávek nemocenského pojištění).
3. Započitatelný příjem: veškerý příjem podléhající odvodu z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti zúčtovaný zaměstnankyni (zaměstnanci) v rozhodném období.
4. Redukce denního vyměřovacího základu: částka do první redukční hranice se počítá celá, z částky mezi první a druhou redukční hranicí se počítá 60 %, z částky mezi

druhou a třetí redukční hranicí se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranicí se nepřihlíží.

5. V roce 2009 je první redukční hranice 786 Kč, druhá redukční hranice 1 178 Kč a třetí redukční hranice je 2 356 Kč.
6. Denní dávka se stanoví sazbou 70 % z denního vyměřovacího základu.
7. Peněžité pomoci v mateřství se poskytuje po dobu 28 týdnů, v případě žen, které porodily více dětí současně a starají se alespoň o dvě z nich, se peněžité pomoci v mateřství poskytuje po dobu 37 týdnů.

B. Beze změny

C. Průměrná hrubá mzda kvalifikovaného dělníka v roce 2008 činila 24 757 Kč.

Hlava V.

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

D. – G. Výpočet podílu pro hodnocení úrovně peněžité pomoci v mateřství

- Používá se hrubá mzda kvalifikovaného dělníka v roce 2008, tj. 24 757 Kč.
- **Čistá mzda (poplatníka) činí 18 720 Kč.**
- Denní vyměřovací základ pro výpočet peněžité pomoci v mateřství (DVZ) je podíl roční mzdy a počtu dnů v roce: $24\,757\text{ Kč} \cdot 12 / 365 = 813,9\text{ Kč}$.
- Denní vyměřovací základ se redukuje (první redukční hranice je 786 Kč, druhá 1 718 Kč a třetí 2 356 Kč).
- DVZ od 1. dne: $786 + (813,9 - 786) \cdot 60\% = 803\text{ Kč}$.
- Denní dávka peněžité pomoci v mateřství od 1. dne: $70\% \cdot 803 = 563\text{ Kč}$.
- **Měsíční výše peněžité pomoci v mateřství: $30 \cdot 563 = 16\,890\text{ Kč}$.**
- **Podíl příjmu po pojistné události (peněžité pomoci v mateřství) k příjmům před pojistnou událostí (čistá mzda): $100 \cdot 16\,890 / 18\,720 = 90,2\%$.**

Mzda v Kč měsíčně		Výše peněžité pomoci v mateřství v Kč měsíčně	Podíl PPM / mzda v %	
hrubá	čistá		hrubá	čistá
24 757	18 720	16 890	68,2	90,2

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl příjmů peněžité pomoci v mateřství k předchozím příjmům pojištěnce 45 %. ČR plní požadovanou úroveň peněžité dávky v mateřství k hrubé i k čisté mzdě.

Článek 51

Beze změn

Článek 52

Beze změn

ČÁST IX – INVALIDNÍ DŮCHOD

Článek 53 a 54

Beze změny

Článek 55

A. Česká republika se odvolává na písm. a).

B. Beze změny

C. Uvádíme aktualizované údaje:

A. Počet chráněných zaměstnanců:	
a) zaměstnanci důchodově pojištění:	4 388 385 osob
b) OSVČ důchodově pojištěné:	725 203 osob
B. Celkový počet zaměstnanců	4 388 385 osob
C. 100 %	

Článek 56

Česká republika odkazuje na článek 65.

Hlava I

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

Dávkou je opakující se platba vypočtená podle stejných pravidel jako starobní důchod (viz výklad k čl. 26).

A. Pravidla pro výpočet plného invalidního důchodu

Důchod se skládá ze dvou složek:

Základní výměra: 2 170 Kč měsíčně.

Procentní výměra: závisí na výši výdělku (vypočítává se z výpočtového základu) a počtu let pojištění. Pro plný invalidní důchod činí 1,5 % z výpočtového základu za každý rok pojištění. Výpočtový základ se stanoví podle průměru z indexovaných hrubých výdělků (výdělky se indexují v relaci k růstu průměrných mezd v národním hospodářství) za období zpravidla od roku 1986 do roku předcházejícího vzniku nároku na důchod. Pro stanovení výpočtového základu se tento průměr („osobní vyměřovací základ“) redukuje tak, že z částky mezi první a druhou redukční hranicí se započte jen 30 % a z částky nad druhou redukční hranicí se započte jen 10 %.

V roce 2009 jsou redukční hranice 10 500 Kč a 27 000 Kč (každoročně jsou zvyšovány v závislosti na růstu mezd).

B. Beze změny

C. V roce 2008 byla průměrná hrubá mzda kvalifikovaného dělníka 24 757 Kč (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha).

Vzhledem k tomu, že se v ČR sociální dávky v převážné většině nedaní (u důchodů pouze částka přesahující 288 tis. Kč ročně) a neodvádí se z nich pojistné na zdravotní ani sociální pojištění, je možné počítat podíly dávek k čisté mzdě. V ČR se pro výši invalidních důchodů do doby pojištění započítává i dopočtená doba ode dne vzniku nároku na plný invalidní důchod do důchodového věku, proto je možné pro výši důchodu počítat s 30ti lety pojištění.

Hlava II

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

D. – G. Výpočet podílu pro hodnocení výše plného invalidního důchodu

- Používá se hrubá mzda kvalifikovaného dělníka (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha) v roce 2008, tj. 24 757 Kč.
- **Čistá mzda** pro poplatníka se závislou manželkou a dvěma dětmi činí **22 570 Kč**.
- Osobní vyměřovací základ (24 757) se redukuje:
 $10\,500 + (24\,757 - 10\,500) * 30\% = 14\,778 \text{ Kč}$.
- Procentní výměra za třicet let pojištění: $30 * 1,5\% * 14\,778 = 6\,651 \text{ Kč}$
- **Výše plného invalidního důchodu:**
základní výměra a procentní výměra $2\,170 + 6\,651 = 8\,821 \text{ Kč}$.
- Výše **přídavků** na 2 děti ve věku 6 až 15 let: $2 * 610 \text{ Kč} = 1\,220 \text{ Kč}$.
- Plný invalidní důchod a přídavky na dvě děti: $8\,821 + 1\,220 = 10\,041 \text{ Kč}$.
- Čistá mzda a přídavky na dvě děti: $22\,570 + 1\,220 = 23\,790 \text{ Kč}$.
- **Podíl příjmů** po pojistné události (plný invalidní důchod a přídavky na dvě děti) k příjmům před pojistnou událostí (čistá mzda a přídavky na dvě děti):
 $10\,041 / 23\,790 * 100 = 42,2\%$.

Mzda v Kč měsíčně		Přídavky na 2 děti v Kč	Plný invalidní důchod v Kč	Podíl důchod / mzda *)	
Hrubá	čistá			hrubá	čistá
24 757	22 570	1 220	8 821	38,7	42,2

*) invalidní důchod i mzda včetně přídavků na 2 děti

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl příjmů invalidního důchodu k předchozím příjmům pojištěnce 40 %. ČR plní požadovanou úroveň invalidního důchodu k čisté mzdě.

Hlava VI

Viz. Příloha č. 1

Článek 57

Beze změny

Článek 58

Plný invalidní důchod náleží po celou dobu trvání plné invalidity, přechod do starobního důchodu není povinný. Pokud jde o čl. 68, využívají se následující písmena:

- a) vznikla-li plná invalidita před dosažením věku 18 let, důchod se nevyplácí, pokud jeho poživatel nemá trvalý pobyt na území ČR.
- c) plný invalidní důchod se nevyplácí po dobu poskytování nemocenského přiznaného před vznikem nároku na důchod.
- d) zjistí-li se, že nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo se jeho výplata zastaví. Byl –li přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží, nebo byl přiznán nebo je vyplácen neprávem, důchod se sníží nebo odejme, jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které byl vyplácen. Byl-li důchod přiznán v nižší částce, než v jaké náleží, nebo neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.
- e) pokud plná invalidita vznikla následkem úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil nebo nechal způsobil, nebo poškození zdraví pojištěnce, které vzniklo jako následek jeho úmyslného trestného činu, nezapočítává se pro výši plného, resp. částečného invalidního důchodu dopočtená doba, tj. doba ode dne vzniku nároku na plný, resp. částečný invalidní důchod do dosažení důchodového věku.
- f) výplata plného invalidního důchodu může být zastavena, jestliže se poživatel důchodu nepodrobil vyšetření zdravotního stavu.

ČÁST X – DÁVKY POZŮSTALÝCH

Článek 59 a 60

Beze změny

Článek 61

A. Česká republika se odvolává na písm. a).

B. Beze změny

C. Uvádíme aktualizované statistické údaje:

A. Počet chráněných zaměstnanců:	4 388 385 osob
Počet chráněných osob samostatně výdělečně činných:	725 203 osob
B. Celkový počet zaměstnanců:	4 388 385 osob
C. 100 %	

Článek 62

A. Beze změny

Hlava I

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

A. Pravidla pro výpočet vdovského (vdoveckého) důchodu

Důchod se skládá ze dvou složek:

Základní výměra: činí 2 170 Kč měsíčně.

Procentní výměra: závisí na výši výdělku a počtu let pojištění zemřelého.

Procentní výměra:

- pro **vdovský (vdovecký)** důchod činí 50 % procentní výměry plného invalidního nebo starobního důchodu, na který měl nebo by měl zemřelý nárok (viz. starobní nebo plný invalidní důchod).
- pro **sirotčí** důchod činí po každém rodiči 40 % procentní výměry plného invalidního nebo starobního důchodu, na který měl nebo by měl zemřelý nárok (viz. starobní nebo plný invalidní důchod).

B. Beze změny

C. Průměrná hrubá měsíční mzda kvalifikovaného dělníka v roce 2008 činila 24 757 Kč.

Hlava IV

Uvádíme aktualizované údaje (od 1. 1. 2009):

D. – G. Výpočet podílu pro hodnocení výše pozůstalostních důchodů

- Používá se hrubá mzda kvalifikovaného dělníka (podle zaměstnání KZAM 72231 – soustružník kovů – seřizovač a obsluha) v roce 2008, tj. 24 757 Kč.
- **Čistá mzda** pro rodinu s dvěma dětmi (a pouze 1 rodičem) činí **20 500 Kč**.
- Osobní vyměřovací základ (24 757 Kč) se redukuje
 $10\,500 + (24\,757 - 10\,500) * 30\% = 14\,778$ Kč
- Procentní výměra starobního (plného invalidního) důchodu zemřelého za třicet let pojištění činí: $30 * 1,5\% * 14\,778 = 6\,651$ Kč.
- Procentní výměra vdovského důchodu: $50\% z 6\,651$ Kč = **3 326 Kč**.
- **Výše vdovského (vdoveckého) důchodu:** základní výměra a procentní výměra
 $2\,170 + 3\,326 = 5\,496$ Kč.
- Procentní výměra sirotčího důchodu: $40\% z 6\,651$ Kč = **2 661 Kč**.
- **Výše sirotčího důchodu:** základní výměra a procentní výměra
 $2\,170 + 2\,661 = 4\,831$ Kč.
- Výše **přídavků** na 2 děti ve věku od 6 do 15 let: $2 * 610$ Kč = 1 220 Kč.
- Vdovský důchod, dva sirotčí důchody a přídavky na dvě děti:
 $5\,496$ Kč + $2 * 4\,831$ Kč + 1 220 = **16 378 Kč**.
- Čistá mzda a přídavky na dvě děti: $20\,500 + 1\,220 = 21\,720$ Kč.
- **Podíl** příjmu po pojistné události (pozůstalostní důchody a přídavky na dvě děti) k příjmům před pojistnou událostí (čistá mzda a přídavky na dvě děti):
 $100 * 16\,378 / 21\,720 = 75,4\%$.

Mzda v Kč měsíčně		Přídavky na 2 děti v Kč	Pozůstalostní důchody v Kč	Podíl důchod / mzda *)	
Hrubá	čistá			hrubá	čistá
24 757	20 500	1 220	15 158	63,0	75,4

*) pozůstalostní důchod i mzda včetně přídavků na 2 děti

Evropský zákoník sociálního zabezpečení požaduje podíl příjmů pozůstalostních důchodů k předchozím příjmům pojištěnce 40 %. ČR plní požadovanou úroveň pozůstalostních důchodů k hrubé i k čisté mzdě.

Hlava VI

Viz. Příloha č. 1

Článek 63

Beze změny

Článek 64

Vdovský a vdovecký důchod náležejí jeden rok po úmrtí manžela (manželky), poté za podmínek uvedených v § 50 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, tj. v případech, kdy pozůstalá osoba:

- a) pečuje o nezaopatřené dítě,
- b) pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost),
- c) pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost),
- d) je plně invalidní, nebo
- e) dosáhla věku 55 let (58 let v případě vdovce) nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

Podmínkou nároku na sirotčí důchod je nezaopatřenost dítěte. Nezaopatřenost definuje zákon o důchodovém pojištění v § 20 odst. 3 a uznává ji po dobu do skončení povinné školní docházky, a poté (za splnění dalších podmínek) nejvýše do dosažení 26 let věku. Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod zaniká uzavřením nového manželství. Nárok na sirotčí důchod zaniká osvojením.

Pokud jde o čl. 68, využívají se následující písmena:

- a) zjistí-li se, že nárok na důchod nebo jeho výplatu zanikl nebo důchod byl přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží nebo byl přiznán nebo je vyplácen neprávem, důchod se sníží nebo odejme, jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které byl vyplácen. Byl-li důchod přiznán v nižší částce, než v jaké náleží, nebo neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení. (§ 56). Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. Byla-li výše vdovského důchodu, na který vznikl (znovu vznikl) nárok před 1. 1. 1996 nebo na který znovu vznikl nárok po 31. 12. 1995 podle § 82 odst. 2, omezena pro souběh s nárokem na výplatu starobního nebo plného invalidního důchodu podle předpisů platných před 1. 1. 1996, nebo z uvedených důvodů nebyl vdovský důchod vyplácen, upraví se od splátky splatné po 1. 7. 2006 jeho výše o částku rozdílu mezi vyplácenou výší a výší bez takového omezení. Nebyl-li vdovský důchod ze stejných důvodů vyplácen, postupuje se obdobně s tím, že za den přiznání vdovského důchodu se považuje den, kdy na takový vdovský důchod vznikl nárok (§82a),
- e) nárok na vdovský důchod nebo vdovecký důchod zaniká dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova nebo vdovec úmyslně způsobili smrt manžela jako pachatelé, spolupachatelé nebo účastníci trestného činu (§ 50 odst. 6). To platí obdobně pro nárok na sirotčí důchod.

Příloha č. 1

Meziroční indexy starobního důchodu, průměrné hrubé nominální mzdy a spotřebitelských cen (životních nákladů) dle čl. 65 Hlava VI

Rok	Starobní důchod		Průměrná mzda		Průměrný meziroční index spotřebitelských cen (životních nákladů) za domácnosti celkem
	abs. v Kč	index v %	abs. v Kč	index v %	
2001	6 352		14 750		104,7
2002	6 830	107,5	15 911	107,9	101,8
2003	7 071	103,5	16 905	106,2	100,1
2004	7 256	102,6	18 025	106,6	102,8
2005	7 728	106,5	18 940	105,1	101,9
2006	8 173	105,8	20 158	106,4	102,5
2007	8 736	106,9	21 621	107,3	102,8
2008	9 151	104,8	23 430	108,4	106,3
2009	10 029	109,6			

Příloha č. 2

Vyjádření k Závěrům Výboru expertů k článku 43 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení

Výbor expertů žádá vysvětlení, zda kvalifikační doba 365 dnů stanovená pro cizince dočasně pobývající (temporary residents) na území státu je v souladu s článkem 43 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení, podle něhož mají nárok na rodinné dávky stanovených skupin zaměstnanců nebo ekonomicky aktivního obyvatelstva zahrnujícího skupiny chráněných osob (článek 41) by měl být přiznán již po šesti měsících trvalého pobytu (ordinary residence).

Vysvětlení ČR

ČR vychází z toho, že existuje významový rozdíl mezi „temporary residence“ a „ordinary residence“, které jsou v Závěrech Výboru expertů použity. Je-li pojem „temporary residence“ chápán jako přechodný pobyt a „ordinary residence“ jako trvalý pobyt, pak národní právní úprava (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře) stanoví pro cizince s trvalým pobytem (a pro další v zákoně vyjmenované skupiny cizinců) ve skutečnosti měkčí podmínky nároku na rodinné dávky než stanoví Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Cizinci s trvalým pobytem jsou v České republice poskytovány dávky státní sociální podpory (při splnění podmínek nároku) od samého počátku a ne až po 6 měsících trvalého pobytu.

Na základě výše uvedeného je ČR přesvědčena, že její právní úprava je v souladu s článkem 43 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení.

Příloha č. 3

Dopady současné finanční a ekonomické krize na národní systém sociálního zabezpečení a přijatá nebo plánovaná opatření s ohledem na udržení jejich finanční proveditelnosti a posílení sociální ochrany nejvíce ohrožených skupin obyvatel

Finanční krize a ekonomická recese má viditelné dopady i v České republice. Ve zpracovatelském průmyslu se v prvních čtyřech měsících letošního roku dále prohloubil citelný propad ze závěru roku 2008. V důsledku snížené poptávky docházelo k omezování výroby nebo dokonce rušení podniků. Omezování produkce se následně promítlo také do situace na trhu práce.

Zaměstnanost se v prvních třech měsících roku 2009 meziročně snížila o 0,2 % na 4 946,8 tisíc osob; oproti 4. čtvrtletí 2008, kdy dosáhla svého maxima 5033,4 tisíc osob, došlo k jejímu výraznému poklesu o 1,1 %. Mezinárodně srovnatelná obecná míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15 až 64 let (podle definice ILO) se v 1. čtvrtletí 2009 meziročně zvýšila o 1,1 % na 5,8 %; ve srovnání se 4. čtvrtletím 2008 vzrostla o 1,4 %.

Míra registrované nezaměstnanosti MPSV ve všech měsících roku 2009 zatím roste, od konce roku 2008 do června 2009 se zvýšila ze 6,0 % na 8,0 %. Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce ve stejném období vzrostl z 352,3 tisíc osob na 463,6 tisíc osob. Zvýšil se i počet uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti. V červnu 2009 ji pobíralo 41,4 % všech osob vedených v evidenci úřadů práce (191,7 tisíc uchazečů), zatímco na konci roku 2008 jich bylo 37,6 % (183,6 tisíc osob).

V období leden až duben 2009 bylo na podporu v nezaměstnanosti vyplaceno celkem 4 444 mil. Kč, tj. téměř o 2 mld. Kč více než za stejné období 2008.

Vývoj na trhu práce a růst nezaměstnanosti se v prvních čtyřech měsících roku 2009 projevil rovněž v systému sociální pomoci (pomoci v hmotné nouzi), jehož prostřednictvím jsou podporovány příjmy osob, které z objektivních důvodů nemají dostatek prostředků k zajištění základních životních potřeb, kde došlo ke zvýšení počtu přiznaných dávek. Po cca dvouletém stabilním poklesu přiznaných dávek se počet příjemců příspěvku na živobytí od prosince 2008 do dubna 2009 zvýšil o cca 9 tisíc a dosáhl 69,3 tisíc. Vzhledem ke skutečnosti, že trh práce reaguje na zpomalení růstu ekonomiky s určitým zpožděním, existuje předpoklad pro větší růst nezaměstnanosti a další nárůst počtu osob v hmotné nouzi během druhého pololetí roku 2009.

Dopady krize zmírnila preventivní opatření k zajištění finanční udržitelnosti sociálních dávkových systémů, která byla přijata v rámci reformy veřejných financí během uplynulých dvou let. Opatření v sociálních dávkových systémech realizovaná v nedávné minulosti spočívala např. v přenesení podpory rodin s dětmi do daňové oblasti, zvýšení adresnosti rodinných dávek a rozšíření variant péče o děti, zpřísnění podmínek pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi a posílení jejich motivační a aktivizační funkce. Spolu s dalšími opatřeními v oblasti zaměstnanosti tyto kroky významně zvýšily motivaci občanů k přijetí zaměstnání a

udržení se v něm. Systémy sociální ochrany, tak jak jsou nastaveny v České republice, by měly působit jako stabilizátory během krize.

Kromě opatření, přijatých v reakci na současnou hospodářskou krizi (popsána níže), mají protikrizové účinky některá z opatření přijatých ještě před krizí, ale která vstoupila v účinnost v době, kdy již v ČR byly dopady krize patrné (k 1. 1. 2009).

Snížení sazby pojistného na sociální pojištění a státní politiku zaměstnanosti, hrazeného zaměstnancem

Snížení sazby bylo realizováno jako zrušení sazby pojistného na nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti hrazených zaměstnancem (od 1. ledna 2009). Zaměstnanec od toho data přispívá ze svého příjmu pouze na důchodové pojištění ve výši 6,5 % sazby. Stejná úprava se dotkla úměrně i sazeb odvodů osob samostatně výdělečně činných, které však jsou v nemocenském pojištění dobrovolně. Opatření zvýší čisté příjmy domácností odhadem o 18 mld. Kč.

Snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění, hrazeného zaměstnavatelem

Od 1. ledna 2009 byly také sníženy sazby pojistného na nemocenské pojištění hrazeného zaměstnavatelem o jeden procentní bod. Dále se tak snižují přímé odvody zaměstnavatelů.

Veřejná služba

Novým opatřením zavedeným od 1. ledna 2009 do systému pomoci v hmotné nouzi je institut veřejné služby. Veřejná služba, která má podobu drobných činností vykonávaných ve prospěch obce, představuje – vedle opatření aktivní politiky zaměstnanosti (veřejně prospěšné práce, krátkodobé zaměstnání) nebo dobrovolnické služby – další možnost, díky které především osoby dlouhodobě setrvávající ve stavu hmotné nouze mohou zachovávat či rozvíjet pracovní dovednosti a sociální návyky. Ke konci dubna 2009 projevil zájem organizovat veřejnou službu cca 80 obcí.

Ti, kteří veřejnou službu vykonávají, nejsou v pracovně právním vztahu, za práci nedostanou odměnu, ale činnost se jim zohledňuje při poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi. Podle platné legislativy lidé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní a pobírají dávky v hmotné nouzi déle než půl roku, mají (v případě, že nemají příjem z výdělečné činnosti a/nebo nepobírají podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci) nárok pouze na tzv. existenční minimum, tj. 2 020 Kč. Pokud si občané chtějí tuto dávku zvýšit, mohou pro obec vykonávat veřejnou službu. Jestliže takto odpracují alespoň 20 hodin za měsíc, mají nárok na dávku do výše životní minima.

Protikrizová opatření ČR

Finanční krize se ČR v podstatě vyhnula díky opatrnému chování bankovního sektoru a jeho oddlužení v 90. letech minulého století. Co se týče fiskálních stimulů, je s ohledem na předpokládané deficity státního rozpočtu potřeba udržet **fiskální disciplínu** (fiskální tlak vyvolává také nutnost přijmout reformy v souvislosti se stárnutím populace a budoucím přijetím eura). Byla přijata tato opatření:

- zavedení slevy na sociální pojištění až o 1,5 procentního bodu (degresivně podle platů);
- navýšení kapitálu institucí zabývajících se podporou podnikání (Česká exportní banka, Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, posílení záručního fondu spravovaného Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou);

- navýšení prostředků ve Státním fondu dopravní infrastruktury (o 14,4 mld. Kč);
- navýšení prostředků na mzdy ve veřejné sféře o 2,7 mld. Kč;
- podpora ko-financování projektů z EU fondů, se zaměřením na projekty zlepšující životní prostředí, v objemu 500 mil Kč (v rámci Finanční perspektivy z let 2004-2006);
- dotace pro zateplování domů (24 mld. Kč v l. 2009 – 2012, v r. 2009 6 mld.);
- umožnění rychlejších odpisů a rozšíření možnosti pro odpis DPH při nákupu osobních automobilů (rozpočtový dopad cca 9,4 mld. Kč);
- záruky a podpora malým a středním podnikatelům, hlavně v podobě zvýšení dosažitelnosti úvěrů;
- zvýšení záruky na vklady do výše 50 tis. eur;

ČR již v 2. polovině roku 2008 reagovala na dopady ekonomické krize. MPSV zavedlo pravidelný monitoring hromadného propouštění, sledovalo a hodnotilo situaci na trhu práce. Byla realizována metodická opatření zaměřená na organizační zvládnutí nepříznivé sociální a ekonomické situace osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením.

Aktivní politika zaměstnanosti

Financování aktivní politiky zaměstnanosti je počínaje rokem 2008 postaveno na využití finančních prostředků z Evropského sociálního fondu, kde na programovací období do konce roku 2011, resp. 2013, má MPSV k dispozici cca 50 mld. Kč. Z ESF jsou financovány základní nástroje, tj. rekvalifikace, společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce, tedy podpora tvorby trvalých a dočasných pracovních míst. ČR proto věnuje hlavní pozornost spuštění všech těchto programů. Ze státního rozpočtu jsou financovány jen některé aktivity APZ, které nelze financovat z ESF, především tvorba a provoz chráněných dílen apod. Jen za první čtyři měsíce 2009 ČR na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) vynaložila 1 149 mil. Kč. Dalších 525 mil. Kč bylo vynaloženo na příspěvky zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají více než 50 % osob se zdravotním postižením a 78 mil. Kč vyplacených zaměstnancům při insolvenční likvidaci zaměstnavatele.

Dočasné zavedení slevy na pojistném na sociální pojištění

V první polovině července 2009 bylo dokončeno přijetí zákona, kterým se zavádějí slevy na pojistném pro zaměstnavatele. Cílem zavedení slev na pojistném je udržení zaměstnanosti. Opatření má omezenou platnost do 31. prosince 2010.

Sleva na pojistném je určena zaměstnavatelům na zaměstnance, jejichž měsíční příjem, z něhož platí pojistné na sociální zabezpečení, není vyšší než 1,15 násobek průměrné mzdy (27 100 Kč v roce 2009). Čím vyšší je vyměřovací základ zaměstnance, tím nižší je sleva na pojistném. Krize nejvíce dopadá na zaměstnance nekvalifikované, proto na zaměstnance s nízkými příjmy je sleva nejvyšší. Výše slevy na pojistném za jednotlivého zaměstnance činí 3,3 % z rozdílu mezi 1,15 násobkem průměrné mzdy, nejvýše však 25 % jeho vyměřovacího základu. Odhaduje se, že úhrn slev na pojistném bude v roce 2009 činit 17-19 mld. Kč, a že tato částka bude zaměstnavateli využita k zachování pracovních míst. Zákon by měl nabýt účinnosti 1. srpna 2009.

Podpora vzdělávání a školení zaměstnanců

MPSV v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost vyhlásilo dva nové programy „Vzdělávejte se“ a „Školení je šance“, jejichž cílem je udržet zaměstnanost i v dobách výpadku objednávek. Program umožňuje poskytovat podnikům dotaci na mzdy

zaměstnance, včetně příslušných odvodů, který se v době odstavky výroby zúčastňuje školicích kurzů, které povedou ke zvýšení jejich kvalifikace, vzdělání a kompetencí na trhu práce, včetně jazykových a počítačových kurzů.

Novela insolvenčního zákona

Novela zákona posílila stávající účinky úpadkového práva tak, aby bylo zachováno co nejvíce funkčních subjektů (dlužníků) na trhu při respektování společného zájmu dlužnickových věřitelů, za současné důsledné ochrany práv dlužnickových zaměstnanců. Došlo k **vyrovnání postavení zaměstnanců dlužníka s ostatními věřiteli**, mzdové nároky zaměstnanců jsou saturovány ve všech fázích insolvenčního řízení. Tato novela vyřešila i známý případ propuštěných sklářů, kteří neměli podle předchozí úpravy nárok na svoji odpracovanou mzdu.

Poradenství

V souvislosti s aktivizací uchazečů dochází k **posilování poradenských služeb**. Spolu nárůstem externích poskytovatelů těchto služeb pro úřady práce je nutné dále klást důraz na dodržování standardů a kontrolu kvality a efektivity nakupovaných služeb.

Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání

Úřady práce mají za úkol v maximální možné míře realizovat rekvalifikace jako nástroj vedoucí ke zvýšení zaměstnatelnosti prostřednictvím získávání nové kvalifikace, zvyšování, rozšiřování či prohlubování dosavadní kvalifikace. Přednostně jsou financovány cílené profesní rekvalifikace pro konkrétní uplatnění na trhu práce. Ve zvýšené míře jsou podporovány rekvalifikace s praktickou částí výuky u zaměstnavatele (tzv. rekvalifikační programy šité na míru). Úřady práce podporují v rámci společensky účelných pracovních míst a veřejně prospěšných prací pracovní místa, která umožní získání nových odborných dovedností a kompetencí pro integraci a další uplatnění na otevřeném pracovním trhu.

Rekvalifikace a vzdělávání pro zaměstnance v procesu propuštění

ČR připravuje výzvu na **program RESTART** (oblast podpory 1.2 OP LZZ). Restart je zaměřen na pomoc zaměstnancům, kteří jsou ohroženi ztrátou zaměstnání nebo jsou již ve výpovědní lhůtě. V rámci realizace projektu budou mít tito zaměstnanci příležitost ke zvýšení své zaměstnatelnosti. Projekt je inovativní zaměřením na tuto cílovou skupinu a snahou urychlit nalezení pracovního uplatnění u nového zaměstnavatele. V rámci projektu bude realizován ucelený mix aktivit, které komplexně provedou účastníky projektu od počátečního poradenství, přes vzdělávací aktivity a rekvalifikace až po případné získání nového pracovního uplatnění ještě v rámci projektových aktivit. Zaměstnancům se tak dostane možnosti účastnit se dalšího vzdělávání, zdokonalit si své odborné znalosti, dovednosti a kompetence ještě během výpovědní lhůty. Součástí projektu je rovněž rozsáhlý soubor doprovodných opatření, který přispěje k účinné pomoci cílové skupině.